

Whitepaper Bijzondere Bijstand: (on)mogelijk?

De Bijzondere bijstand is bijdrage die je kunt aanvragen als je niet genoeg geld hebt om een noodzakelijke onverwachte uitgave te doen. Als de wasmachine kapot gaat of als de energienota ineens veel hoger is, maar je hebt te weinig geld om die te betalen. Rondom bijzondere bijstand en ook de minimaregelingen is veel onduidelijk. Gemeenten mogen vaak zelf bepalen hoe ze hiermee omgaan. Mag je de bijdrage houden of moet je het later weer terugbetalen? Heb je echt te weinig geld of een laag inkomen? **Hoe kan de aanvraag van bijzondere bijstand gemakkelijker worden gemaakt worden?** In de uitzending van 14 november 2022 van de LCR & Pakhuis de Zwijger: 'Bijzondere bijstand:(on)mogelijk?' waren ervaringen van mensen die zelf bijzondere bijstand aanvroegen, wethouders en de directeur van een sociale dienst te horen. Hoe kan het vooral beter. Dit alles op basis van het signaal **Bijzondere bijstand (on)mogelijk?**

Vertrouwen: werkwijze Landgraaf

Het kan op heel veel vlakken wel degelijk beter, zo blijkt uit deze uitzending. Het draait allemaal om het werken vanuit vertrouwen. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Toch is er wel veel mogelijk, zo laten Christian Wilbach wethouder van Landgraaf en Bert Smeijsters, de directeur van ISD BOL (de sociale dienst van Brunssum en Landgraaf) zien. **Het is in Landgraaf een keuze geweest om aanvragen voor bijzondere bijstand direct toe te kennen aan mensen die al bekend zijn** bij ISD BOL. Er is een minimale hoeveelheid aan formulieren nodig. Eenmaal ingediend, krijgen aanvragers binnen 24 uur de bijdrage vanuit bijzondere bijstand op de rekening gestort. Het 'geheim' van Landgraaf? **Deze gemeente heeft geen handhavingsteam dat vooraf alles controleert, maar dat steekproefsgewijs achteraf doet.** Niet iedereen wordt dus gecontroleerd. De inwoners van Landgraaf hoeven nooit lang op hun geld te wachten. Minimaregelingen zoals het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen - onroerend zaakbelasting, riool- of afvalstoffenheffing, hondenbelasting - krijgen mensen in de bijstand automatisch toegekend. De twee vertegenwoordigers van Landgraaf zien er een enorme winst in. Het is niet nodig om een groot team op te tuigen dat vooraf alle aanvragen controleert. Kunnen zij dit doen omdat Landgraaf een kleinere gemeente is? Nee. 'Elke gemeente krijgt budgetten op basis van het aantal inwoners. Dit is ook mogelijk in een grote gemeente'. Het gaat hen om de manier van denken. **Zij handelen op basis van vertrouwen**, maar willen toch voorkomen dat het geld op de verkeerde plek terecht komt. Daarom is er een mogelijkheid om achteraf te toetsen of een aanvraag wel juist is geweest en de toekenning terecht was. Zij zien bij de toekenning van de energietoeslag dat die vaker zijn uitgekeerd aan mensen die er toch geen recht op hadden. 'We zijn aan het bekijken of we vooraf mensen een soort toets kunnen laten invullen, zodat duidelijk wordt of er wel of geen recht op hebben. **Dat voorkomt veel teleurstellingen achteraf**', leggen zij uit. Wethouder Bouke Velzen van de gemeente Zoetermeer is zeer geïnteresseerd. Hij heeft zich ten doel gesteld om de (bijzondere) bijstand meer klantvriendelijk in te richten. Daarvoor zijn verschillende bezoeken afgelegd naar gemeenten die uitgaan van vertrouwen. Hij realiseert zich dat er een lange weg te gaan is.

Energie voor aanvragen

De gasten met een ervaring vertelden over de formulierenwereld. Eva Beerekamp vroeg meerdere keren bijzondere bijstand aan, heeft ook tien jaar in de bijstand gezeten en haar ervaringen deelt ze in haar blog, De Bijstandsblogger. Zij ontvangt sinds januari de regeling tegemoetkoming meerkosten (RTM) in Amsterdam: een bijdrage voor mensen met een chronische ziekte of handicap. Ze had al tien jaar eerder recht op deze bijdrage, maar niemand heeft haar hierop gewezen. Het constant moeten aantonen dat je ergens recht op hebt, kost haar veel energie die ze nodig heeft voor andere dingen. Een oplossing volgens haar? Een vaste bijdrage voor iedereen met een minimum inkomen.

Advocaten

Marjorie Malbons helpt in Rotterdam mensen met de aanvraag van bijzondere bijstand met haar stichting MAIT (Mijn Administratie Is Top). Zij vindt vooral de verschillende potjes van de gemeente lastig. Als je van die potjes een pot maakt scheelt het al een hoop, meent ze. Nu blijven de budgetten aan het einde van het jaar vaak liggen, terwijl andere budgetten al lang op zijn. Ze merkt ook dat het helpt om een gespecialiseerde advocaat in te schakelen die een aanvraag nogmaals bekijkt. Veel mensen krijgen alsnog aanvragen toegekend.